

zonder meer⁸⁾; dat Hij ook niet in een andere natuur veranderd is na Zijn opstanding; noch dat Hij verdwenen is; maar dat Hij eeuwig een waarachtig mensch blijft, en naar het hemelsch oord is vertrokken, om nu daár, totdat Hij wederkomt, lichamelijk en zichtbaar te verkeeren.

Ten vierde, opdat Hij plechtig verzekeren zou, dat ook voor ons, die Zijn broeders en lidmaten zijn, de poort des hemels geopend is.

Ten vijfde, opdat Hij voor het aangezicht Gods voor ons als onze Borg en Advocaat zou verschijnen.

97. Zeg nu wat het beteekent: te gelooven in Christus, die boven de hemelen verheven is?

Het is zeker overtuigd te zijn, dat Christus, als onze Eerstgeboren Broeder, in onzen naam den hemel in bezit genomen heeft, zoodat Hij nu daar onze Advocaat bij den Vader is, en ons korten tijd na dezen tot Zich zal opnemen.

R.

G. B.

8) cum non fuisse spectrum.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

(Alle Inzendingen, deze rubriek betreffende, aan Ds D. van Dijk, Akkerstraat 28, Groningen.)

Kleingeloof.

II.

In het slot van ons vorig artikel wezen wij er op, dat de Heiland Zelf voortdurend spreekt van „kleingelooovigen“.

De moeilijkheid bij het verstaan van zulk een uitspraak der Schrift ligt voor een goed deel hierin, dat wij tot zulke woorden naderen met een vooropgezette gedachte.

Bij ons theologiseeren hebben wij in bepaalde termen een bepaalden inhoud gelegd.

Wanneer wij nu dezen term in de Schrift tegenkomen, loopen wij gevaar, om zonder erg, zóó maar, daarin te lezen, wat we er mee plegen uit te drukken.

Daarmee hebben wij, dat ligt voor de hand, een barricade opgeworpen op den weg, die ons tot het rechte verstaan moet leiden.

Dat gevaar bestaat ook hier.

„Kleingelooovig“ heeft voor o zoovelen, nu éénmaal den zin van „half en half gelooven“. En zonder erg komt men er dan toe, om, als Jezus dit woord gebruikt, te denken, dat Hij daarmee ook datzelfde bedoelt.

Dat dat niet juist is, zal ieder terstond moeten toegeven.

Wij moeten eenvoudig willen luisteren naar het Woord, dat Woord Zelf laten spreken en niet aan dat Woord opdringen onze gedachten.

Laten wij nu eens voor ons leggen die Schriftgedeelten, waarin Jezus spreekt van „kleingelooovigen“.

Aan al die plaatsen is totaal vreemd elke gedachte aan dat: „zou ik wel het eigendom van Christus, zou ik wel een kind des Vaders zijn?“

Die gedachtenstroom was den discipelen ten eenenmale vreemd.

Zij hadden Jezus gezien als den Christus.

Daarin lag ook opgesloten de aanvaarding van dien Jezus als hun Heiland.

In dat geloof leefden en wandelden zij.

Over wat men onder ons zoo graag kleingelooof noemt gaat het dus tusschen Jezus en Zijn discipelen heelemaal niet, en nooit mag men daarom deze uitspraken des Heilands toepassen in dezen geest: „och ja, dat wij nog wel eens twijfelen, is toch ook zoo'n wonder niet; dat deden, blijkens de woorden van den Heiland de discipelen óók wel“.

De uitdrukking „kleingelooovig“ brengt ons op een geheel ander terrein.

Men zou de beteekenis daarvan aldus kunnen omschrijven: de discipelen geloofden wel, dat Jezus de Heiland was, dat Hij hun Heiland was, maar zij hadden niet voldoende oog voor de ontzaglijke, alomvattende beteekenis, die dat voor hen bezat.

Zij geloofden in Jezus als in hun Heiland, ook wisten zij, dat daardoor God hun Vader was, maar zij zagen niet, dat daarin lag opgesloten:

dat zij zich nu nooit bezorgd behoeften te maken over brood en kleeft (Matth. 6:30),

dat zij veilig waren temidden van storm en golven (Matth. 8:26),

dat wij zelfs, als de Heere dat van ons vraagt, kunnen wandelen over schuimende baren (Matth. 14:31),

dat zij met hun duizenden zouden kunnen eten van een paar brooden en enkele vischjes (Matth. 16:8).

Het geloof zelf was niet zwak en klein, maar door gebrek aan inzicht in de heerlijkheid van Hem, Die het voorwerp van hun geloof was, maakten zij het voorwerp van hun geloof te klein.

Deze gedachte vinden wij zoo klaar uitgesproken door den Heiland in Lukas 17:5 en 6: „En de apostelen zeiden tot den Heere: „Vermeerder ons het geloof“.

En de Heere zeide: „zoo gij een geloof hadt als een mostaardzaad, gij zoudt tot dezen moerbeziënboom zeggen: Word ontworteld en in de zee geplant; en hij zou u gehoorzaam zijn.“

Hier is het ook al weer klaar als de dag, dat de discipelen niet vroegen om van „halve“ tot „heele“ zekerheid te mogen komen. Dat ligt heelemaal buiten hun gezichtskring.

Zij wilden graag meer wonderen kunnen doen en daartoe was, meenden zij, noodig, dat er bij het geloof, dat zij hadden, nog wat geloof bijkwam.

En wat zegt de Heiland nu?

Hij leert hun, dat het dwaasheid is te denken, dat „geloof“ vermeerderd kan worden.

Het geloof is naar zijn aard tot alles in staat, wat God er van vraagt, als het zich daar dan maar op richt en dat aangrijpt.

Het geloof der discipelen is niet te klein, dat kan niet; geloof is geloof.

Het gebrek der jongeren was ook hier, dat zij, door gebrek aan inzicht in de macht des Heeren, het terrein, dat zij met hun geloof konden bestrijken, te klein zagen.

Als zij een bepaald wonder niet konden verrichten, dan kwam dat niet hierdoor, dat hun geloof daarvoor niet sterk genoeg was, maar hierdoor, dat zij met betrekking tot dat bepaalde ding hun geloof niet in actie zetten.

„Als gij een geloof hadt als een mostaardzaad“, zegt de Heiland.

Dat wil zeggen: Als gij maar gelooft, al zoudt gij tot nu toe door dat geloof nog nooit iets bijzonders gedaan hebben, al zou dat geloof tot nu toe nog nooit in zijn werkelijke kracht en heerlijkheid zijn uitgekomen, dan zoudt ge, als ge in gehoorzaamheid aan 's Heeren bevel, dezen moerbeziënboom gebood ontworteld en in de zee geplant te worden, tot de ontdekking komen, dat uw geloof waarlijk daartoe sterk genoeg is. Deze zelfde waarheid vind ik ook in Romeinen 8:1.

Daar wordt gezegd: „Degene nu, die zwak is in het geloof, neemt aan, maar niet tot twistige samensprekingen“.

Dit zwak zijn in het geloof is m.i. hetzelfde, als wat de Heiland bedoelt met: „kleingelooovig“.

Ik kan niet beter doen dan ter verklaring van dezen tekst eenvoudig over te schrijven wat Prof. Greijdanus in zijn commentaar op den brief aan de Romeinen daarvan zegt:

„Het geloof; omdat het ware zaligmakend geloof bedoeld wordt.“

Het is maar geen quaestie van subjectieve meening en innerlijke gemoedsrust. Maar het betreft het geloof in den Heere Christus. Want deze zwakken in het geloof zien de volle beteekenis en verre strekking van de rechtvaardiging en verlossing door Gods genade in den Heere Christus niet in, en hebben niet voldoende oog voor den vollen omvang van dat heilswerk speciaal met betrekking tot bepaalde spijzen en dranken en dagen“.

(Greijdanus, Romeinen II, blz. 585.)

Alweer datzelfde. Deze menschen gelooven wel, maar hun oog is nog niet opengegaan voor den ontzaglijken omvang van den inhoud des geloofs, zoodat zij met betrekking tot bepaalde dingen in dien inhoud des geloofs hun geloof in actie zetten.

Uit al de besproken Schriftuurplaatsen blijkt derhalve duidelijk, dat kleingeloof of zwakgeloof nooit beteekent half en half gelooven.

Gelooven is en blijft „zeker-zijn“ en in „zekerheid“ is geen graad, geen meer of minder.

Als wij dit recht inzien is de weg geopend tot de zuivere beoordeling van wat men gewoonlijk: „kleingeloof“ noemt, maar wat niet anders is dan een telkens afwisselen van „geloof“ en „ongeloof“, of zelfs een voortdurende heerschappij van het „ongeloof“.

Daarover een volgenden keer.

D. v. D.

UIT DE HISTORIE

Prof. Dr H. H. Kuyper over het karakter en de bevoegdheid der meerdere vergaderingen.

IV.

Van groot belang voor het onderwerp, dat we hier bespreken is een artikelenserie van de hand van Prof. Kuyper over „De bevoegdheid der meerdere vergaderingen“, afgedrukt in „De Heraut“ van 9 Februari 1923 en volgende (No. 2351 enz.)

We willen daaruit een en ander mededeelen.

Prof. Kuyper begint te wijzen op

de neiging tot machtsoverschreiding bij de meerdere vergaderingen

aldus:

Er is in het kerkelijke leven altoos een zekere neiging bij de meerdere vergaderingen, d.w.z. bij de Classicale en Synodale vergaderingen, om hare bevoegdheid uit te breiden en zich zelf te beschouwen als een soort hogere besturen, die over de plaatselijke Kerken zeker zeggenschap hebben uit te oefenen.

Dat hierin de wortel en oorsprong ligt van alle bisschoppelijke hiërarchie behoeft wel niet gezegd te worden. Men ziet, dat het duidelijkst in de Hervormde Kerk, waar deze hogere bestuurscolleges feitelijk een bisschoppelijke macht over de Kerk uitoefenen. Toen nog pas in de Tweede Kamer bij het debat over de

vrijmaking der Kerk beweerd was, dat de plaatselijke gemeenten volkomen vrij waren om hare synodale organisatie te veranderen, heeft Ds Lingbeek in de Gereformeerde Kerk aangevoerd, dat hiervan geen sprake was. Zelfs al zouden alle plaatselijke gemeenten, door hare kerkeraden vertegenwoordigd, een wijziging der Synodale organisatie wenschen, dan zouden ze machteloos staan om dien wensch te realiseren, omdat de beslissing niet van de Kerkeraden, maar van de hogere besturen afhangt.

Hierna geeft Prof. Kuyper het volgende

historisch overzicht van de plaats der meerdere vergaderingen in het kerkelijk leven.

In de 16e eeuw, toen onze Kerken zich pas losgemaakt hadden van de Episcopale hiërarchie der Roomsche Kerk, is het gevaar, dat in zulk een overheersing der Kerken door hogere bestuurscolleges schuilt, (want het doet er niets toe, of zulk een macht in de handen van één persoon, den Bisschop, schuilt dan wel in de handen van meerdere personen, die saam een college vormen), dan ook helder ingezien en werden in onze Kerkenordeningen de noodige bepalingen gemaakt, om de vrijheid der plaatselijke Kerk te handhaven en te voorkomen, dat er geen nieuwe bestuursmacht in de Kerk ontstond. Zelfs is men aanvankelijk in dit opzicht wel eens wat heel ver gegaan en moest in de latere redacties onzer Kerkenorde de hand iets nauwer worden aangetrokken. Het consuleschap, ingesteld om een vacante Kerk van raad en hulp te dienen, kwam in onze oude Kerkenordeningen niet eens voor en heeft eerst bij de revisie der Kerkenorde te Utrecht in 1905 door wijziging van Art. 4 een wettelijke positie in onze Kerkenorde gekregen. En het instellen van Kerkvisitatoren, die door de Classis worden aangesteld, werd nog op de Synode van Middelburg 1581 afgeraden, omdat men dit onnoodig en zorgelijk achtte (p. vr. 28). Eerst de Synode van Dordt in 1619 nam Art. 43, waarin de benoeming van kerkvisitatoren en hun taak geregeld werd, in de Kerkenordering op. En wie ook maar eenigszins op de hoogte is met wat onze groote Canonicus Voetius schreef, weet, hoe hij voortdurend strijd voert tegen elke poging om in de Kerk weer een hiërarchische macht op te richten en voor de vrijheid der plaatselijke Kerk opkomt, die reeds in zijn dagen gevaar begon te loopen. Wanneer men hem deswege, vooral in onze dagen, wel eens van independentisme heeft beschuldigd, dan doet men hem onrecht. De gevaren aan het Independentisme verbonden, heeft hij genoegzaam doorzien, er tegen gewaarschuwd en ook, waar dit Independentisme zich praktisch openbaarde, het bestreden. Maar Voetius wist, dat het gevaar van overheersing der Kerken door bestuurscolleges niet minder groot was en dat daarom tegen dit gevaar de Kerken het meest gewaarschuwd moesten worden. Overbodig was die waarschuwing reeds toen niet. De verdere ontwikkeling van ons kerkelijk leven in de 17e en 18e eeuw heeft dat wel getoond. Al bleef de Kerkenorde van 1619 onveranderd gehandhaafd, in de praktijk werd al meer macht aan Classen en Synodes en hare Deputaten toegekend¹⁾. De Synodale en Classicale Handboekjes uit 'einde der 18e eeuw toonen dat genoegzaam. En het is mede aan de innerlijke verzwakking van het echt Gereformeerde beginsel van de vrijheid der plaatselijke Kerk te wijten, dat de Koning in 1816 aan de Gereformeerde Kerken een organisatie kon opleggen, waarin de plaatselijke Kerken geheel van haar vrijheid beroofd en onder de macht der hogere besturen geplaatst werd.

Herleving van de oude Gereformeerde beginselen kwam weer in de negentiende eeuw met zijn beide reformatoische acties: Afscheiding en Doleantie. Toen kwam dus ook vanzelf het

herstel van de zelfstandigheid der plaatselijke Kerk.

Het is eerst aan het weer opwaken van den Calvinistischen geest te danken, dat althans een deel dezer in 1816 geknechte Kerken zich los hebben geworsteld van onder deze Synodale besturen en de verloren vrijheid als plaatselijke Kerken herwonnen hebben. Want al is het volkomen juist, dat zoowel bij de Scheiding in 1834 als bij de Doleantie in 1886 de strijd in de eerste plaats ging om de handhaving van de belijdenis der Kerk, die strijd leidde vanzelf tot een breuk met de Synodale bestuurscolleges en werd diensgevolge een strijd voor de vrijheid en zelfstandigheid der plaatselijke Kerk. Bij de Scheiding in 1834 moge dit laatste niet zoo helder doorzien zijn, omdat men meer uitging van het ambt der geloovigen om zich van de valse Kerk af te scheiden, maar in 1886 werd de rechtsbevoegdheid der plaatselijke Kerk om zich van een haar opgedrongen Synodale organisatie vrij te maken, wel degelijk het Schibboleth van den strijd. We behoeven slechts te herinneren aan het meesterlijk pleidooi van Jhr Mr A. F. de Savornin Lohman en Dr F. L. Rutgers destijds over de rechtsbevoegdheid der plaatselijke Kerk tegen over de verdedigers der Synodale organisatie.

Dit beginsel van de zelfstandigheid der plaatselijke Kerk moest gehandhaafd worden tegenover het — kort gezegd — christelijke gereformeerde kerkrecht. Dr Kuyper Sr heeft jarenlang tegen de kerkrechtelijke opvattingen der Christelijke Gereformeerden gestreden. Op dat punt wilde hij van geen toegeven weten. Prof. Kuyper teekent nu de strijd van

„doleerend“ tegenover „chr. geref.“ kerkrecht

aldus:

Ontkomen aan het juk der Synodale overheersing en wederkerende naar de aloude Kerkenorde en Kerkinrichting onzer Gereformeerde vaders, was er

1) Dr A. Kuyper Sr schreef b.v. van den bekenden Joh. à Marck, dat hij „reeds tamelijk hiërarchische beginselen was toegegaan, en de Synode „de Hoogste Kerkvergadering“ noemt“. „De Heraut“, 3 Maart 1889, No. 584. — C. V.

dan ook - korrel toe - uit ons ken - en zelfstan - Het groote - Christelijk - vereniging - deze Kerk - waarin we - haafd, ma - Kerkenoo - Commissie - macht was - voorwaarde - worden, w - gesteld, da - de Christ - genootsch - bij de O - bestuurscol - toen aan - struikelblo - groepen w - Gereformee - gegaan voo - en was me

Na de vere

s - d

Maar oo - reglement, - leven, ble - beginnel - Kerk bete - gehandhaa - We behoev - Middelbur - en de ver - en weezer - Generale I - de Zending - die er op - Kerk beho - hand deed - rti-predk - het Prof. I - Art. 13 on - tot uitgan - Zoo werd - kerkelijke - gaderingen - Gereformee - lijke actie - gaan en de - Kerk de h

H.

VR

Nog eens

In het b - in deze ru - lende groot - voor-zomer

Het bleek - resseerde. - lige bewijz - verlangden - spreking v - en die dat - mate vondi - den nieuw - wenvereeni - haar de d

Daarom - van Mevr - trice van h - gen, die n - woord op v - Dat antv - van een ing

Zeer ge

Met gro

Reformati

vragen" g

Gaarne

stukje bet

wenvereen

maar aan

Wat is

Vrouwenv

schrijven

Statuten, r

te geven e

of te legg

richten G

bedoeling

onderwerp

werken Go

dien dit n

schelijk w

Zoals

Schriftstu

wenvereen

kelijk zoo

ten voorli

bouwd wo

lozen van

onderling

vrouwelijk

toe te rust

in dit leve

de plaatselijke hare synodale Lingboek in de ind, dat hiervan de plaatselijke tegenwoordig, een wenschen, dan wensch te re- de Kerkeraden, gt.

olgende

plaats der meer- kerkelijk leven.

zich pas losge- archie der Room- lk een overheer- bestuurscolleges (zulk een macht Bisschop, schuilt re personen, die helder ingezien de noodige be- der plaatselijke en dat er geen uitstond. Zelfs is el eens wat heel

redacties onzer en aangetrokken. in vacante Kerk n in onze oude heeft eerst bij de 1905 door wijs- in onze Kerken- Kerkvisitatoren, dd, werd nog op aden, omdat men (vr. 28). Eerst de t. 43, waarin de m taak geregeld i wie ook maar nze groote Cano- oordurend strijd weer een hiërar- de vrijheid der in zijn dagen ge- n hem deswege, independentisme hem onrecht. De bonden, heeft hij irschuwd en ook, isch openbaarde, t het gevaar van uurscolleges niet tegen dit gevaar moesten worden. ds toen niet. De dlijk leven in de ond. Al bleef de gehandhaafd, in an Classen en

De Synodale de der 18e eeuw de aan de inner- ereformeerde be- e Kerk te wijten, ormeerde Kerken n de plaatselijke eroof en onder plaatst werd.

de beginselen met zijn beide g en Doleantie.

standigheid der

van den Calvin- s een deel dezer ebben geworsteld en de verloren wonnen hebben, at zoowel bij de antie in 1886 de handhaving die strijd leidde nodale bestuurs- n strijd voor de tselijke Kerk. Bij e niet zoo helder ng van het ambt sche Kerk af te sbevoegdheid der naar opgedrongen wel degelijk het oefven slechts te dooi van Jhr Mr . Rutgers destijds elijke Kerk tegen- ganisatie.

id der plaats- rden tegenover gereformeerde jarenlang tegen Christelijke Ge- nt wilde hij van r teekent nu de

gerel." kerkrecht

le overheersching e Kerkenorde en vaders, was ef den bekenden Joh- schische beginselen gste Kerkvergade- , No. 584. — C. V.

dan ook een zeer sterke drang om tot de laatste korrel toe den zuurdeesem van deze hoogere besturen uit ons kerkelijk leven uit te zuiveren en de vrijheid en zelfstandigheid der plaatselijke Kerk te handhaven. Het groote struikelblok voor de vereeniging met de Christelijk(e) Gereformeerde Kerk, hoe hartelijk die vereeniging ook begeerd werd, lag juist daarin, dat deze Kerk in 1869 een reglement had aangenomen, waarin wel de Dordsche Kerkorde werd gehandhaafd, maar tegelijk de plaatselijke Kerken in een Kerkgenootschap werden opgesmolten en een Synodale Commissie werd ingevoerd, die met veel te groote macht was bekleed. Als conditio sine qua non, als voorwaarde, waarvan niet kon of mocht afgeweken worden, werd daarom als eisch voor de vereeniging gesteld, dat dit reglement zou worden ingetrokken en de Christelijke Gereformeerde Kerk zich niet als Kerkgenootschap, maar als bond van plaatselijke Kerken bij de Overheid zou aandienen en van een algemeen bestuurscollege geen sprake meer zou wezen. Eerst toen aan dien eisch voldaan was, was het groote struikelblok voor de vereeniging van beide Kerken-groepen weggenomen. Trouwens in de Christelijke Gereformeerde Kerk zelf waren de oogen reeds opengegaan voor het verkeerde, dat in dit reglement school en was men daarom bereid dit offer te brengen.

Na de vereeniging van 1892 komt de

strange doorvoering van het beginsel van de zelfstandigheid der plaatselijke Kerk.

Maar ook waar men, na de wegneming van dit reglement, nu als Gereformeerde Kerken saam ging leven, bleek toch, hoe noodzakelijk het was, dat het beginsel van de zelfstandigheid der plaatselijke Kerk beter werd doorgevoerd en strenger werd gehandhaafd, dan dit aanvankelijk wel geschied was. We behoeven slechts te herinneren aan wat op de Middelburgsche Synode besloten is in zake de zending en de verzorging der emeriti-predikanten, weduwen en weezen. Beide waren feitelijk in handen van Generale Deputaten door de Synode benoemd. Wat de Zending betreft was het toen vooral Dr A. Kuiper, die er op wees, hoe de Zending van de plaatselijke Kerk behoorde uit te gaan, en dit beginsel de overhand deed behalen. En wat de verzorging onzer emeriti-predikanten, weduwen en weezen aangaat, was het Prof. Rutgers, die den rechtspllicht, welke volgens Art. 13 onzer Kerkenorde op de plaatselijke Kerk rustte, tot uitgangspunt van een nieuwe regeling maakte. Zoo werd tegenover de poging om de actie van het kerkelijke leven te centraliseeren in de meerdere vergaderingen en hare deputaten, het beginsel van ons Gereformeerde Kerkrecht gehandhaafd, dat alle kerkelijke actie van de plaatselijke Kerk behoort uit te gaan en de vrijheid en zelfstandigheid der plaatselijke Kerk de hoeksteen moet zijn van ons kerkelijk leven.

H.

C. V.

VROUWENVRAGEN

Nog eens: „De Gereformeerde Vrouwenbond“.

In het begin van den vacantietijd hebben we in deze rubriek samen gepraat over de verschillende groote vrouwen-jaarvergaderingen van den voor-zomer. Herinnert u het zich nog?

Het bleek een onderwerp te zijn, dat velen interesseerde. Mondeling en schriftelijk kreeg ik prettige bewijzen van instemming van dames, die ook verlangden naar innerlijke verdieping en de bespreking van levensvragen vanuit eigen belijdenis, en die dat bij de Christenvrouwenbond niet in die mate vonden als ze wel zouden willen. En van den nieuw-opgerichten Bond van Gereform. Vrouwenverenigingen wisten ze nog te weinig of leek haar de doelstelling wat eng.

Daarom was ik blij ook een brief te ontvangen van Mevr. Heuzeveldt—v. d. Lelie, de hoofdredactrice van het blad der Geref. Vrouwenverenigingen, die me toezegde, na de vacante een antwoord op verschillende vragen te zullen geven.

Dat antwoord is nu gekomen. In den vorm van een ingezonden stuk, dat hieronder volgt:

Zeer geachte Mevrouw Cremer-de Vries,

Met groote belangstelling heb ik Uw artikel in „De Reformatie“ van 15 Juli onder de rubriek „Vrouwenvragen“ gelezen.

Gaarne wil ik trachten dat gedeelte, hetwelk in Uw stukje betrekking heeft op den Bond van Geref. Vrouwenverenigingen, te beantwoorden, en dan val ik maar aanstonds met de deur in huis:

Wat is het doel van den Bond van Gereformeerde Vrouwenverenigingen? Ik kan dat niet beter omschrijven dan met de woorden van art. 3 van onze Statuten, n.l.: „Het doel van den Bond is: voorlichting te geven aan en den onderlingen band te versterken of te leggen tusschen reeds bestaande of nog op te richten Gereformeerde Vrouwenverenigingen, wier bedoeling is: door studie en bespreking van allerlei onderwerpen kennis en inzicht te vermeederen in de werken Gods in Schrift en Historie en daarnaast, indien dit naar eigen plaatselijke omstandigheden wenschelijk wordt geacht, practisch werk te verrichten“.

Zooals U uit bovenstaand ziet, is wel degelijk Schriftstudie verplicht op onze Gereformeerde Vrouwenverenigingen. En nu een vraag: vindt U dit werkelijk zoo overbodig? Ik weet wel, we kunnen ons laten voorlichten door onze mannen, we kunnen gebouwd worden door geregeld kerkbezoek, door het lezen van goede lectuur etc., maar zou juist in het onderling bespreken van Gods Woord, op onze eigen vrouwelijke wijze, geen groote kracht liggen om ons toe te rusten tot de taak die wij als vrouwen van God in dit leven ontvingen? Wat komt er vaak weinig van

persoonlijk Schriftonderzoek terecht. Dit is een tekort — ja aan ons zelf te wijten, ik weet het — maar mogen we, doordat we in vereenigingsverband verplicht zijn voorstudie te maken, ook zwakheid hierin niet te hulp komen? En zullen er dan niet vaak door de bespreking van de Schrift allerlei actuele vragen naar voren komen? Gods Woord is toch een richtsnoer in heel ons leven. Daarom wil de Bond ook naast rechtstreeksche Schriftstudie graag een plaats inruimen voor bespreking van allerlei onderwerpen, welke ten doel hebben ons onze roeping als vrouw en moeder beter te doen verstaan, terwijl de weg voor practisch werk eveneens openstaat.

Onze Bond wil nu alle vereenigingen, welke reeds jaren bestaan hebben en welke nog worden opgericht, in een georganiseerd verband samenbrengen. De Bond doet dus hier geen afbreuk aan den Ned. Chr. Vrouwenbond, daar hij geen organisatie van personen is, doch van vereenigingen. Hiermede zeg ik allermint, dat er nooit eens leden van den Ned. Chr. Vrouwenbond naar een Gereformeerde Vrouwenvereniging, derhalve naar den Bond van Gereformeerde Vrouwenverenigingen zullen overkomen, maar is hierdoor dan het bestaansrecht van laatstgenoemden Bond onwettig?

En dan denk ik aan wat Prof. Dr K. Dijk op onze eerste Bondsdag zeide, dat wij met een eigen organisatie nooit bedoeld hebben afbreuk te doen aan de eenheid, die Christus van ons vraagt, maar we hebben bedoeld die eenheid te dienen. We moeten ons naar Groen's aanwijzing, eerst bewust zijn van eigen standpunt. Hoe meer we ons dat bewust zijn, hoe dichter we bij Christus leven, des te dichter zullen we ook elkander naderen, ook op die terreinen waar samenwerking mogelijk is.

En nu het slot van Uw artikel, dat betrekking heeft op een eventuele splitsing van den Ned. Chr. Vrouwenbond in een Gereformeerden of Calvinistischen en een algemeen Christelijken Vrouwenbond, die dan federatief verbonden zouden zijn.

Ik mag allereerst wel even den nadruk erop vestigen, dat onze Bond geen uitbreiding is van Gereformeerden uit de Ned. Chr. Vrouwenbond, maar een nieuw opgerichte organisatie, van bestaande Gereformeerde Vrouwenverenigingen.

Uw voorstel, hoe aanlokkelijk ook op het eerste gezicht, lijkt mij toch op verschillende bezwaren te stuiten. Bij aanvaarding toch van Uw voorstel zouden alle Gereformeerden, die thans lid zijn van den Ned. Chr. Vrouwenbond zich moeten aansluiten bij een Geref. Vrouwenvereniging. 't Is echter de vraag of zij, gezien juist het groote verschil in werkwijze tusschen den Ned. Chr. Vrouwenbond en den Bond van Geref. Vrouwenverenigingen dit zouden wenschen.

Bovendien zouden we dan toch practisch den toestand krijgen van twee geheel verschillende Bonden, waarbij een federatief-verband min of meer een formaliteit wordt. Kunnen we dan niet beter in rust en vrede naast elkander werken? Ruzie en twisting bestaat er, Gode zij dank, op dit oogenblik tusschen beide Bonden niet. Ik kan U verzekeren, dat wij als Bond van Gereformeerde Vrouwenverenigingen het werk van den Ned. Chr. Vrouwenbond hoogachten en ik ben ervan overtuigd, dat omgekeerd de Ned. Chr. Vrouwenbond ons werk waardeert, getuige de woorden door zijn Presidente op onze eerste Bondsdag gesproken.

We kunnen, dunkt me, ieder vervullend eigen taak, zoo het best samen arbeiden aan de komst van Gods Koninkrijk en de verheerlijking van Zijn Naam.

Hazerswoude. E. M. HEUZEVELDT-V. D. LELIE.

Ik ben echt blij met dezen brief. Hij geeft zoo duidelijk en afdoende antwoord op de vraag naar de doelstelling van den jongen Bond. En bewijst, dat de doelstelling waarlijk niet „eng“ is, maar op bewonderenswaardige wijze aan alle mogelijkheden heeft gedacht! Natuurlijk Schriftstudie — hoe zouden wij het als gereformeerden anders willen. Maar met die Schriftstudie als basis een uitbouw naar allen kant: Gods werk in de historie; actuele vragen; zelfs, wanneer plaatselijke omstandigheden dat vragen, practisch werk. Maar zoo omvangt het ons hêele leven!

Nog eens, hoe blij ben ik met deze toelichting. Want dás is het juist, wat wij allen zochten en wenschen. Natuurlijk zal in het begin de uitvoering van zulk een breed plan nog wel wat stroef gaan, maar dat is niet erg. De mogelijkheid tot uitbouw naar allen kant is er en als er groei is, zal die uitbouw zeker komen.

Nu vervalt ook meteen m'n vraag uit het vorige artikel of het wel noodig was zulk een Bond op te richten (die, naar ik uit het verslag der jaarvergadering meende te moeten opmaken, alléén maar aan bijbelstudie wilde doen. Je zou het nu zelfs bijna om willen keeren en zeggen: zoo'n Bond hadden we al veel éerder moeten hebben!

Maar — hij is er dan nu! En van ganscher harte hoop ik het, dat hij, in getrouwheid aan z'n doelstelling, onder den zegen des Heeren spoedig vele van onze gereformeerde vrouwen tot z'n leden mag tellen. Me dunkt, ook voor de domineesvrouwen op de dorpen is hier een prachtig arbeidsterrein geopend: versterking van den onderlingen band door bespreking onzer beginselen. Kan het mooier? Eén zoo'n avond is meer waard dan tien babbelvisites bij elkaar.

Mááár... Als onze Gereformeerde Vrouwenbond zal bloeien, zal dit, zeer zeker, voor een deel ten koste gaan van den Christenvrouwenbond. En dan dringt zich onwillekeurig tóch weer de vraag naar de onderlinge verhouding op. Dat aan den voorslag van splitsen bezwaren kleven, geven we direct toe. Maar „bezwaren“ zijn niet een reden, om het dan maar na te laten. Echter,

nóch Ds Delleman, die zoo vriendelijk was dezen voorslag over te nemen in zijn rubriek „Volksleven“ in „De Bazuin“, nóch ik, hebben over deze dingen ook maar iets te zeggen. Dat zullen de hoofdbesturen uit moeten maken. En misschien wachten die nog maar liever eerst stillekens eens de ontwikkeling der dingen af. Een standpunt, waarin ook wijsheid kan zitten.

Alleen — men make ons van den kant van den Christenvrouwenbond dan geen verwijten, wanneer sommigen van ons haar lidmaatschap op den duur laten overschrijven naar den Gereformeerden Vrouwenbond. Een mensch is nu eenmaal beperkt, en de vrije avonden — vooral van een getrouwde vrouw — zijn weinige. Ze zal dus moeten kiezen. En zal men het dan niet van ganscher harte begrijpen en billijken, dat de gereformeerde vrouw zich aansluit bij haar eigen Gereformeerden Vrouwenbond?

W. Cr.—d. V.

Geen dictatuur en geen factie-zucht.

Onder dit opschrift schrijft Prof. Dr H. H. Kuiper in „De Heraut“ een artikel, dat geen namen noemt, en dus geen houvast (ook geen „vat“) geeft. Toch zal de schrijver, die geen vreemdeling in Jeruzalem is, zich wel niet hebben diets gemaakt, dat zijn lezers niet aan bepaalde namen, een enkelen keer zelfs aan één naam, gedacht hebben. We mogen dus enkele opmerkingen ons veroorloven.

Het verblift ons, dat „De Heraut“ waarschuwt tegen heerschappijvoering over 's Heeren kerk. Uit den afkeer daarvan vloeit dan ook voort de oppositie van ons blad tegen het „nieuwe kerkrecht“.

Het verheugt ons ook, dat „De Heraut“ waarschuwt tegen persoonsvereering of tegen dictatuur. Juist wij we deze met het blad verfoeien, achten we ons niet geroepen, in kerkrechtelijke vragen den vroegeren Prof. Kuiper te verloochenen, zoodra de tegenwoordige Prof. Kuiper dat doet. We zullen de verandering, die hij onderging (zie artikel Prof. Greijdanus) moeten beoordeelen. Te eischen, dat we zijn opvattingen zouden deelen, niet naar haar beproefden inhoud, doch naar haar mogelijken inhoud op elken datum zijner verdediging, ware dictatuur.

Factievorming komt daar op, waar men wel zulk een (ongeschreven) eisch practisch inwilligt. Niet waar hij wordt tegengestaan. Want de eerste groep bindt zich aan een persoon; de tweede aan een leer. Argumentatie is het medicijn tegen factievorming.

Voorts schijnt „De Heraut“ menschen (nog wel leiders) te kennen, die streven naar de macht en die daartoe „geheime afspraken en mondeling gekonkel“ als middel gebruiken. Hij noemt namen; we kunnen dan nagaan, of er iets van aan is. Wij weten er ook iets van; maar als we 't publiceeren, zullen we meteen bewijs geven.

Of er voorts een heusche „leider“ is, die met terreur werkt, weten we niet. „De Heraut“ zegt het ook niet zoo met ronde woorden; alleen maar, de lezers van het blad zullen het wel denken.

En — nu maar ronduit gesproken — als ze soms denken, dat ondergeteekende van iemand „amende honorable“ verlangt, om de simpele reden, dat deze „critiek oefende“ (1), of dat ondergeteekende „medewerkers van andere bladen“ in die „qualiteit „met processen bedreigt“, dan gelooven die broeders en zusters goedkoope dwaasheden. Ik zou verhalen kunnen doen van pogingen, om medewerkers van ons blad af te trekken, van legendes, er over verspreid, van merkwaardige geboorte- en ook stervensgeschiedenissen van stellingen en zelfs literatuurverwijzingen; en zoo heel veel meer. Maar het sticht niet. Als we wat te klagen hebben, zullen we het wel concreet doen (zooals indertijd, toen de gebouwen der V.U. gebruikt werden voor besloten vergaderingen met o.m. een redevoering van Prof. Hepp over ondergeteekende's opinies).

Overigens — dictatoren zijn, meen ik, menschen, die niet ingaan op de tegen hen ingebrachte bedenkingen met argumenten. Nu zal ik maar verder stille zijn... Er zijn menschen, die onderwerping vragen aan zich, en anderen, die onderwerping eischen aan de waarheid, en het recht. Wie dit laatste dictatuur wil noemen, dien hebben wij niets te zeggen.

Tenslotte zelfs „De Heraut“ durft klagen, dat „De Reformatie“ eens niet doorgaf, wat het blad schreef. Ik vind den moed van het blad groot. Het gevalletje raakt Ds Veenhof. Misschien wil die er op ingaan; anders doe ik 't wel later.

K. S.

Vincent van Gogh.

In „Opbouw“ schrijft Mevr. A. Jellema—Hofman:

Zoo ook de mensch van Gogh. Miskend, geschuwd, gehaat, verloochend, maar van God, verankerd in God! Neen toch niet! Hoor, wat de arme gekweldde ziel uitroept, och neen, roepen is 't woord niet, hij klaagde zachtjes aan 'toor van een vriend in een brief, dien ik in een Duitsch boek vond, „wer Gott liebt, kann nicht verlangen, dasz Gott ihn wieder liebe“. Ach arme!

Hoe schoon is daartegenover de belijdenis: wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft. Wie onze liefde als vrucht van de Zijne ziet, kent het probleem, zooals het hierboven gesteld is, niet meer.